

Bevar Lysejordet

6.6.2024 - Ullern

Bevar Lysejordet er en aksjonsgruppe startet 25. april 2024

Det vi ber om er å få utredet alternativ trase for

Ny strømforsyning mellom Smestad og Hamang

Vi vil vise konsekvenser for natur, miljø og folkehelse om Lysejordet blir en anleggs plass de neste 4-5 årene.

På seks dager ble 1000 mennesker med i Facebookgruppen «Bevar Lysejordet».

Pr i dag har om lag 2500 signert sin støtte på «min sak»

Saken angår alle i Oslo og omegn som ønsker å bevare friluftsområder, nasjonale naturverdier og naturlige friområder der folk bor

Og alle i Norge som vil stoppe unødvendige inngrep i naturen

Hva kjennetegner Lysejordet i dag?

- Nasjonale naturverdier registrert 2023 – igangsatt verneprosess
- Svært viktig friområde – spesielt egnet for barn og unge
- Regulert som friområde siden 1976
- Registrert som stilleområde av Oslo kommune
- Aktsomhetsområde for kvikkleire
- Statlig sikret friluftsområde (Lysakerelva)
- Hensynssone kultur iht. kommunedelplanen
 - Kulturminner som bl.a. Ullern mølle
 - Arena for vinteraktiviteter siden Kong Oscars hopprenn i 1880 – årene
- Vurdert som «ledig areal» - ref. NVE 2021

Hva innebærer tverrslag på Lysejordet?

- Kraftige inngrep innenfor planområdet for naturreservat
- Uavklart risiko ift. avrenning og utslipp i truet natur, planter, jordsmonn, Lysakerelva mm
- Revegetering og tilbakeføring «så langt som praktisk mulig»
- Inngjerding og støyskjermer rundt hele Lysejordet og Sletta – 23 000 m²
- Minst 500 meter anleggsvei bygget med 700 lass med tilførte masser, samt behov for sprengning/skjæring for å endre akebakken som er for bratt
- Boring og sprengning av ca. 200 000 m³ stein for en kjørbær tunnel til Smestad og til Hagabråten (samlet snaut 4 km) - 20 000 lastebiler skal ned og opp Lysejordet
- Omlegging av eksisterende VA-ledning, gangveier, buss, fotgjengerovergang...
- Stor anleggs plass på Sletta - som er registrert som kvikkleireområde - for brakker, telt, tungtrafikk og maskiner
- Anleggsvirksomhet ca. 90 timer pr uke – samlet varighet ca. 5 år med støy og støv
- Anleggsområde er 3-400% større enn nødvendig, midt i friområdet

Hva er situasjonen?

- Det er i 2024 politisk enighet om å dekke store merkostnader med underjordisk kabel framfor luftspenn (pga. av nye vurderinger av bl.a. ulemper med master)
- Alternative traséer og anleggsområder for kabel er ikke utredet selv om Oslo og Bærum kommune og mange interessenter ber om dette, bl.a. i høringsprosessen til konsesjonssøknad 2019-2021
- Kabelalternativene ble lagt til side av Statnett før 2019 uten (gode) begrunnelser
- Vektlegging av areal- og miljøkonsekvenser som er gjort i 2024 for luftspenn er ikke gjort gjeldende for kabelalternativer
- Det er gitt tillatelse til at ledningen skal bygges som kabel i grøft fra Hamang til Hagabråten, og som kabel i tunnel fra Hagabråten til Smestad
- Før anleggsarbeidet kan starte må det utarbeides og godkjennes en plan som viser at negative konsekvenser blir håndtert forsvarlig
- Dette planarbeidet vil høyst sannsynligvis tydeliggjøre de store negative konsekvenser for naturmangfold, barn og unge, friluftsliv, støy som ikke har framkommet godt nok i beslutningsunderlaget

Hvilke føringer ligger i konsesjon 15.5.24?

- «NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget **dersom** det foreligger sterke samfunnsmessige interesser».
- Forhold som ikke er hensyntatt og som utgjør **sterke** samfunnsmessige interesser:
 - Naturmangfold er ikke hensyntatt (- kun basert på tilgjengelig kunnskap ved vedtak)
 - Naturfare: aktsomhetsområde for kvikkleire er ikke vurdert
 - Områdets verdier for barn, unge og folkehelse er ikke hensyntatt
 - Retningslinjer (T-1442) og forskrifter for støy vil ikke kunne følges
 - Høringsinstansers krav om utredning av alternativer er ikke ivaretatt
 - Mange av de mest berørte har aldri hørt om tiltaket, og har ikke hatt noen form for medvirkning og ikke blitt hørt
 - Videre detaljplanlegging vil i liten grad kunne gi relevante avbøtende tiltak

Hva er mangelfullt utredet - Naturmangfold

- Det er i 2023 avdekket store naturverdier, som ikke tidligere har vært kjent. Det er funnet minst 128 rødlistede arter, og det er startet prosess for etablering av naturreservat av Statsforvalteren
- I Konsekvensutredningen om naturmangfold fra 2018 står det derimot:
«Delområdet har ubetydelig eller ingen verdi for naturmangfold»
- Ny kunnskap om naturverdier i 2023 resulterte i planprosess for etablering av naturreservat, kunngjort av Statsforvalteren 29.2.24. Likevel har Departementet fattet sitt vedtak 2.4.24. Kunnskapskartlegging utført av Oslo og Bærum kommuner, i samråd med Statsforvalteren, er oversett eller neglisjert
- Iht. Naturmangfoldloven § 8 skal myndigheten undersøke om det har skjedd endringer etter konsekvensutredningen, og legge til grunn eksisterende kunnskapsgrunnlag på tidspunkt for avgjørelsen. Dette har ikke skjedd.
- Når det er igangsatt verneprosess iht. naturmangfoldloven § 42 så skal innsigelse vurderes hvis det er konflikt – jfr. Regjeringens rundskriv T-2/16 (februar 2021). Innsigelsesinstans nå er Kongen, - eller sunn fornuft
- Et stort antall truede arter kan bli direkte berørt - Førre var prinsippet må gjelde

Rødlisteartene fordeler seg på sopp (26), lav (1), moser (15), karplanter (16), Krepssdyr (1), insekter (35), bløtdyr (1), fisk (3), fugler (28) og pattedyr (2).

3 av artene er vurdert som kritisk truet (CR), 13 som sterkt truet (EN), 40 som sårbare (VU) og 72 arter er vurdert som nær truet (NT).

116 ulike fuglearter lever ved eller inntil Lysakerelva.

Dalen er korridor og spredningsvei for elg, og delvis som tilholdssted for bever, rev, grevling, hare, mink og ulike arter av flaggermus, spissmus og smågnagere.

- Området vist i blått er registrert som kvikkleireområde av NGU
- Det er også registrert som aktsomhetsområde av NVE
- I Konsekvensutredningene er ikke dette omtalt
- Situasjonen vil kreve ekstra tiltak hvis det skal gjøres store inngrep for bygging av anleggsvei og anleggsplass
- Risikoen for skred må vurderes

Hva er mangelfullt utredet - Støy

I departementets brev 2.4.24 heter det at;

*NVE peker på at Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2012) skal legges til grunn og **forutsetter at forskrift om begrensning av støy i Oslo kommune følges.***

De foreliggende støyutredninger er mangelfulle i forhold til nevnte veileder og forskrifter:

- Det er ikke gjort noen utredning eller vurdering av støy i friluftsområdet/**stilleområdet** (50dB/40dB)
- Det er ikke gjort noen utredning av **innvendig støy**
- Det er ikke vist hvordan økt støy av lastebil i stigning (10-12%) er hensyntatt
- Det er uklart om støykartene hensyntar at normale støyskjermer ikke vil kunne skjerme for utvendig støy
- Forutsetningene er urealistiske og det planlegges i strid med retningslinjer og forskrifter

Hva er mangelfullt utredet – Friluftsliv / helse

Konsekvenser for barn, unge, helse og friluftsliv er lite dekket i utredningene.

Oslo kommune og friluftsansjones verdsetting av Lysejordet som svært viktig friluftsområde og stille område fremkommer ikke og er ikke hensyntatt

I konsekvensutredning friluftsliv og natur fra 2018 står det blant annet;

«*Det er ikke planlagt permanent adkomst på Lysejordet og området vil bli satt tilbake til opprinnelig stand etter at anlegget er ferdig bygget*».

Opprinnelig stand er senere justert til «...*så langt som praktisk mulig*».

Tilbakeføringstiltakene er ikke beskrevet eller tidfestet og de er til dels ikke mulige i praksis, verken naturfaglig eller økonomisk

Manglende beskrivelse av permanente konsekvenser for naturmangfold og friluftsområder er i strid med veileder M-1941 for konsekvensutredninger

I en undersøkelse fra februar 2024 (ref. Norskfriluftsliv.no), mener nesten 6 av 10 at det tillates for mye utbygging i naturen. Andelen har økt fra 41% til 58% på tre år

Midlertidige og permanente konsekvenser

For en femåring med nytt akebrett oppleves 3- 5 års anleggsgjerde som permanent

For en 75-åring vil tre år med grense-overskridende støy oppleves som permanent

Både Statsforvalteren og Lagmannsretten (Vestkorridoren) har nylig lagt til grunn at mangeårige anleggsperioder må vurderes som en del av beslutningsgrunnlaget som helt eller delvis varige virkninger

Hva er mangelfullt utredet?

- Konsekvensene av det eneste kabelalternativet er i 2023 kun sammenliknet med luftspenn

Konsekvensene for naturarv er framstilt som positive fordi dagens kunnskapsgrunnlag ikke var kjent høsten 2023

Konsekvenser for friluftsliv og helse – særlig for barn er ikke hensyntatt

Det mangler sammenlikning med alternative traséer som ikke har de samme negative konsekvenser og som berørte kommuner har pekt på

Hva må til – veien videre

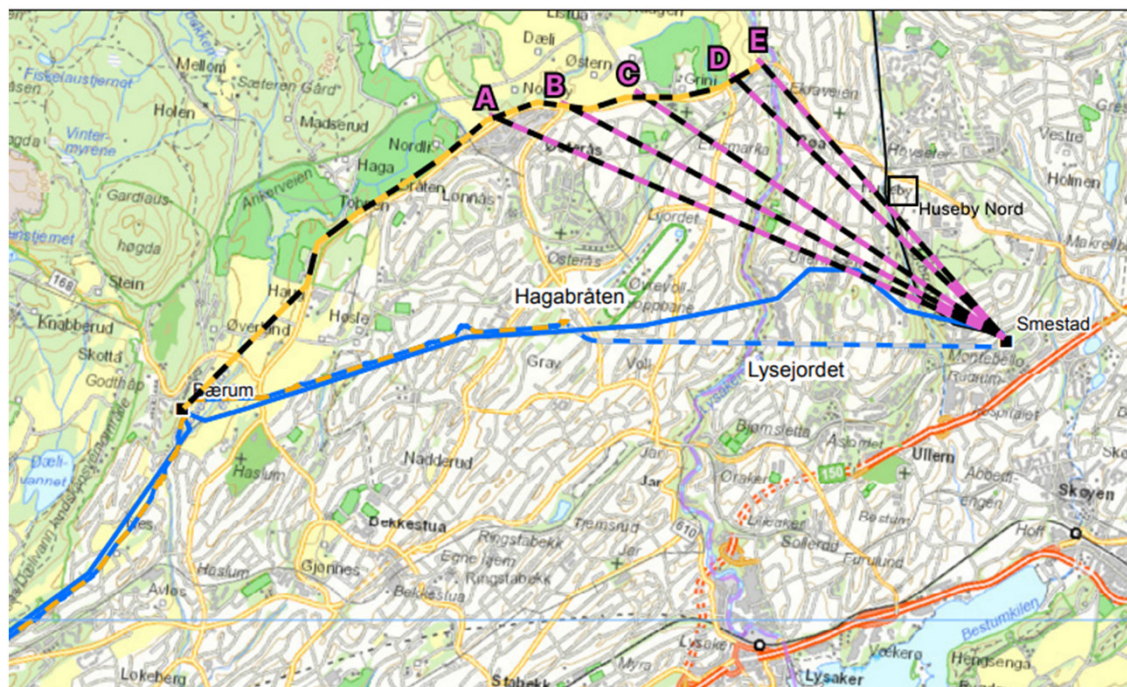
- De oversette natur- og friluftslivsverdier må anerkjennes og vektlegges på en balansert måte i tråd med folks verdsetting
- Oslo og Bærum kommune må opprettholde sine tidligere uttalelser der det bes om utredning av bedre alternativer
- NVE og Statnett må opptre ansvarlig og i tråd med egne mål for miljø og bærekraft
- De fire nevnte må sammen bli enige om et utredningsprogram som kompletterer det som mangler av kunnskap
- Utrednings- og høringsprosessen vil ta noen måneder
- Prosjektet har et hundreårsperspektiv og er ikke i tidsnød
- Inngrepene i naturen vil være irreversible
- Det er tid til å gjøre et valg i tråd med befolkningens verdigrunnlag

Kort sagt:

«NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget *dersom* det foreligger sterke samfunnsmessige interesser». Det gjør det:

- **Naturvern:** Naturmangfold er ikke hensyntatt – ny kunnskap om 128 rødlistede arter
 - **Naturfare:** aktsomhetsområde for kvikkleire er ikke vurdert
 - **Barn og helse:** Områdets verdier for barn, unge og folkehelse er ikke hensyntatt
 - **Støy:** Retningslinjer (T-1442) og forskrifter for støy vil ikke kunne følges
 - **Medvirkning:** Mange av de mest berørte har aldri hørt om tiltaket, og har ikke hatt noen form for medvirkning og ikke blitt hørt
 - **Mangelfull utredning:** Konsekvenser for Lysejordet er mangelfullt utredet
 - Alternativer ennå ikke utredet. Det finnes gode alternativer som ikke er utredet (til tross for høringsinstansers krav om utredning)
- **Det finnes bedre løsninger enn å gjøre et planlagt naturreservat og et svært viktig friområde til en enorm anleggs plass på 23 000 kvadratmeter**

Nye alternativer med mindre konsekvenser

Kartet viser fem varianter som delvis er utredet og som har få negative konsekvenser

Disse er derfor trolig mer samfunns-økonomisk lønnsomme og mer bærekraftige enn kabeltraseen gjennom Lysejordanet – Hagabråten – Eikeli – Hosle

Dette kan baseres på blant annet;

- økt frigjort areal uten grøfter i boligstrøk
- ingen inngrep i regulerte friområder
- ingen inngrep i nasjonale naturverdier
- mindre kø/trafikkale konsekvenser
- ingen brudd på støyforskriftene

Alternative traseer - vurderingskriterier

Kabelkonseptet er i 2024 valgt utfra samfunnsøkonomiske virkninger og helse- og miljøvirkninger.

Valg av trase for underjordisk kabel i 2018-2020 ble gjort på helt andre kriterier, primært investeringskostnad. Sammenlikningene av investeringskostnader er foreldet. Konflikter med infrastruktur på Lysejordet er ikke hensyntatt, mens ikke-aktuelle konflikter på Grini er medtatt

Nærføringseffekter av luftstrekke og frigjøring av tomter har fått stor vekt i 2023, mens virkninger som inngrep i nasjonale naturverdier, ødeleggelse av bydelens viktigste friområde og grense-overskridende støy ikke har blitt vektlagt

Det finnes alternative traseer som kommer bedre ut i en sammenlikning basert på dagens kriterier

Dagens kriterier tilsier at boligområder og bolignære friområder og naturområder bør unngås, og anleggsområder legges til transformasjonsområder/grå arealer uten nasjonale naturverdier

Alternativ grøftetrase Griniveien Nordside

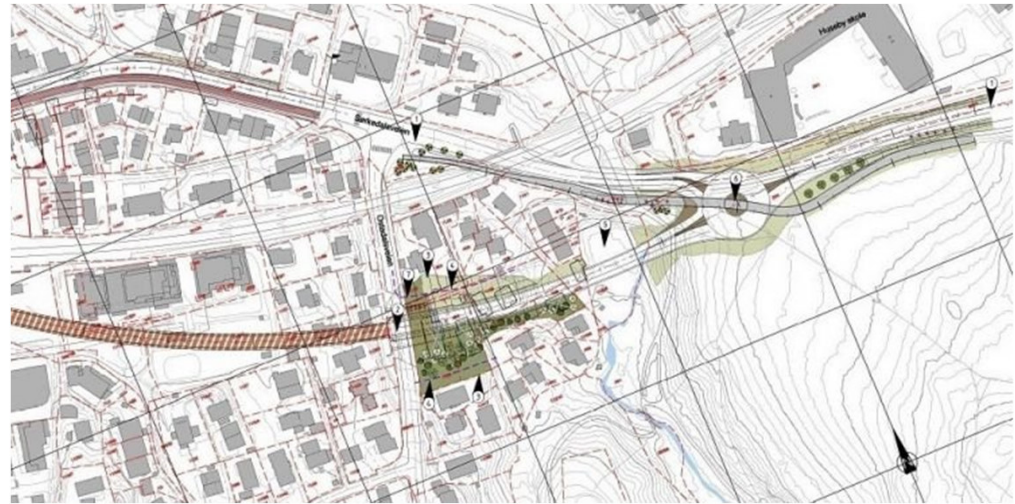
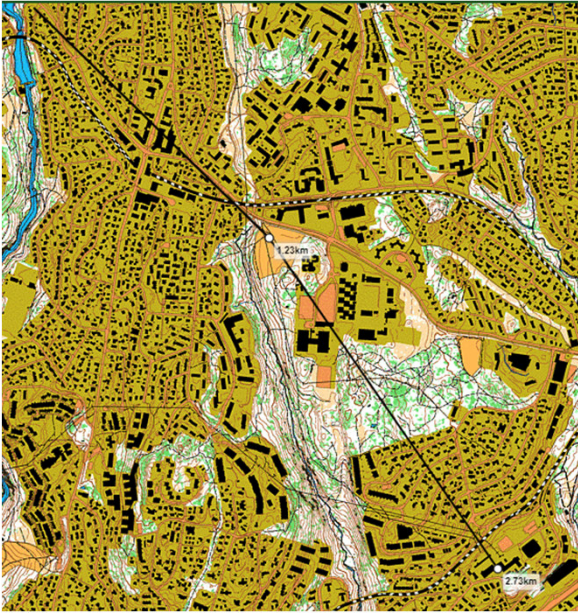
Langs Griniveien fra punkt A til er det i hovedsak enkel gruset sykkelsti eller jordekant/grøft

Konsekvenser for friområder, natur- og kulturverdier og trafikk er vesentlig lavere enn over Lysejordet. Forskriftsbrudd støy blir neppe aktuelt

Etter anleggsperioden vil det være enkel tilkomst til skjøtepunkter og det kan fullføres en sti som på bilde 1

Grøftearbeidene vil kunne påvirke en marginal del av golfbanen i anslagsvis en halv sesong

Trasé til Grinidammen er enklere enn i 2018

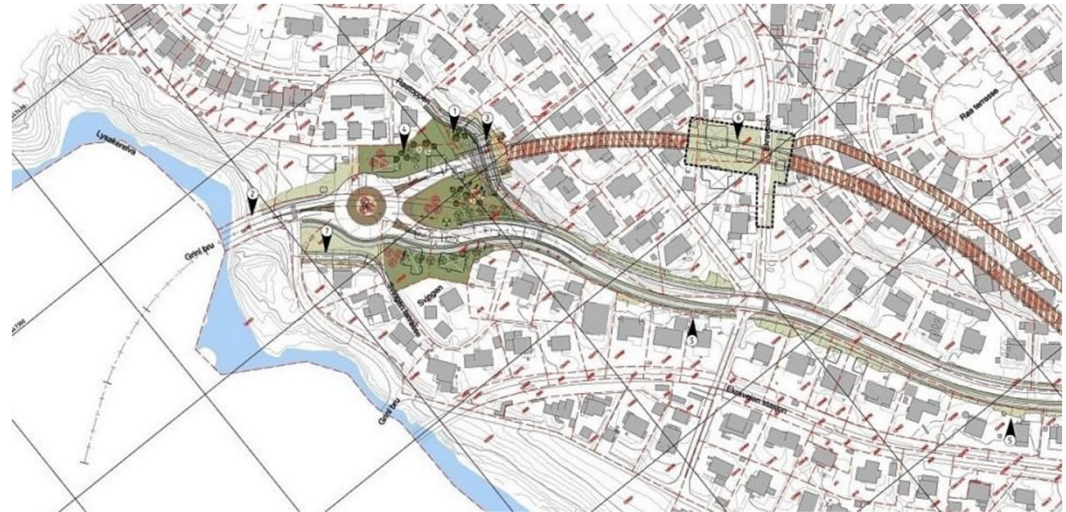

Anleggstomt på Huseby nord langs traséen til Grinidammen (E)- kan benyttes av Statnett og Røa-tunnel

Muligheter inne i fjellet og delvis i grøft fra Smestad til Huseby Nord som ikke var kjent i 2018

Muligheter for å se Røa-tunnel og kabeltunnel i delvis felles trasé

Flere muligheter ved Grinidammen

Muligheter for anleggstomt flere steder på vestsiden av Griniveien bro

Muligheter for å se anleggsområde for Røa-tunnel og kabeltunnel i sammenheng

Konsekvenser i anleggsfasen - anleggsområde

Konsekvensområde	Lysejordet – Hagabråten	Grini A (1)
Naturmangfold	Anleggsområde i planlagt verneområde med store forekomster av truede arter. Planprosess til naturreservat er i gang	Planteskog – Landbruksareal –
Geotekniske forhold	Registrert kvikkleireområde	Ingen kjente forhold
Friluftsliv	Store konsekvenser – særlig for barn og unge, dagens arealbruk er lite synliggjort i konsekvensutredningene	En tursti blir berørt-omgående sti finnes
Kulturlandskap	Stor avsperring av Lysejordet og Hagabråten	Avsperring av nedre del av høyde
Kulturminner	Ligger rett ved Ullern Mølle - sprengning	Ingen kjente forhold
Folkehelse støy	Planlagt avvik fra T-1442 og støyforskrifter i 3-5 år i strid med forutsetninger i vedtak Forutsetningen kan ikke løses med avbøtende tiltak, kun ved vag av rett lokalisering	Ingen problem for boliger Etter første fase vil situasjonen være omtrent som pr i dag langs Griniveien med noe ekstra anleggstrafikk
Trafikksikkerhet, kø,	Trafikk i sterkt belastet skolevei – Kø-risiko	Trafikk på hovedvei – Steinshøgda nære
Landbruk	Ingen kjente forhold	3000 m2 vil beslaglegges i anleggsfasen
Arealregnskap	400% av nødvendig areal (26 000 m2) i svært viktig friluftsområde, samt «naturreservat»	Kun nødvendig areal, en tursti og ca. 3000 m2 matjord

Arealbeslag

Arealregnskap for anleggsfasen - Grini A vs. Lysejordet – Hagabråten

Arealbruk	m ²	Grini A1	Lysejordet - Hagabråten
Midlertidig beslaglagt anleggsområde;			
Jordbruksareal		4 000	
Planteskog		3 000	
Viktig friluftsområde i boligsonen (Lysejordet og Hagabråten)			26 000
Naturområde i verneprosess til naturreservat			1 000
		7 000	27 000

Samlet vil Grini A1 kunne redusere inngrepet i anleggsfasen til en fjerdedel.

Investeringskostnader - lengder

En samordnet tunnel vil basert på Grine E redusere Statnetts behov for unik tunnel til maksimalt 1,5 km.

Alternativ	Tunnel hoved	Tunnel samordnet	Tunnel tverrslag	Boring	Grøft boligområde	Grøft utenom boligområde.
Lysejordet-Hagabråten	3300 m		330 (620 m)	200 m*	1800 m	1000 m
Grini A	4085 m		**		200 m***	3000 m
Grini E	1500 m	1350 m	**		200 m	5100 m

Investeringskostnader

Silingen av alternative traseer for kabel ble gjort før 2019 da kalkylene var veldig umodne

I 2020 skrev Statnett at;

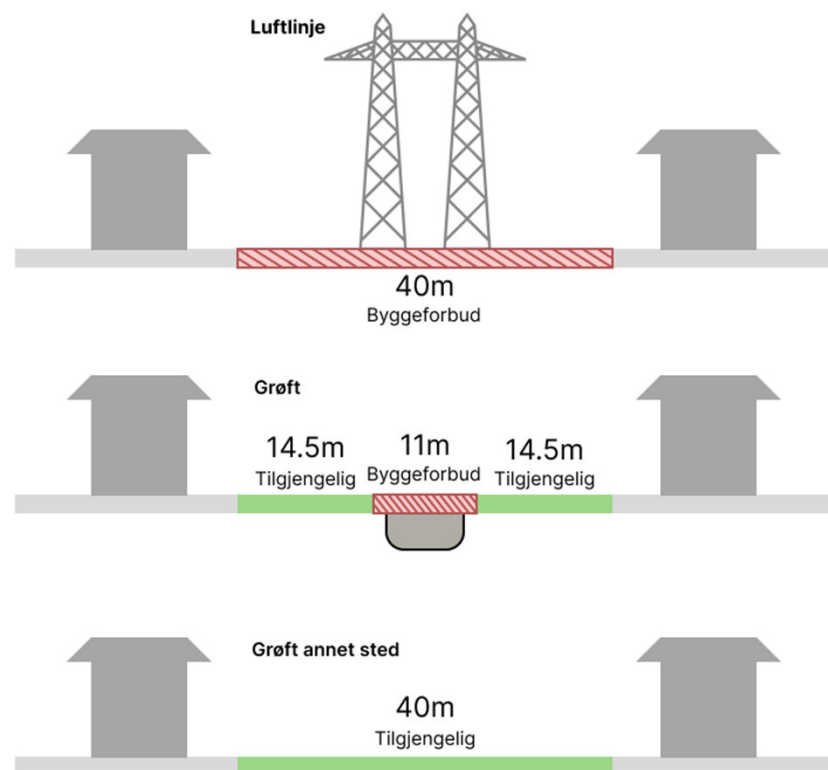
Ny informasjon om grunnforhold og planer om ny VA- ledning på Lysejordet kan gi noe økte kostnader for det konsesjonssøkte alternativet. Dette sammen med mulighet for å redusere lengden på grøftetrasé i Grinialternativet siden Telenor-problematikken ikke lengre er en hindring, kan være med på å redusere kostnadsforskjellen mellom det konsesjonssøkte alternativet og Grinialternativet. Hvis det er aktuelt å etablere en gang- og sykkelvei langs Fv. 168 på nordsiden av Griniveien som kan være med på en delfinansiering, kan dette redusere kostnadene for Grinialternativet.

Kostnadskonsekvenser knyttet til rigg og midlertidige tiltak blir ofte grovere estimert enn øvrige. I bystrøk vil disse ofte innebære store konsekvenser og stor usikkerhet.

Forarbeider og etterarbeider på Lysejordet tilsier en anleggstid på ca. 5 år, og innen samme periode kan tunnelen drives ensidig fra Grini uten økte byggherrekostnader

En sammenlikning av investeringskostnader vil i 2024 gi et helt annet bilde enn i 2019.

Ulemper og potensial - tomter – Eikeli - Hosle

En hovedbegrunnelse for å droppe master er frigjøring av tomter uten byggeforbud

Byggeforbud under master er 40 m bredde

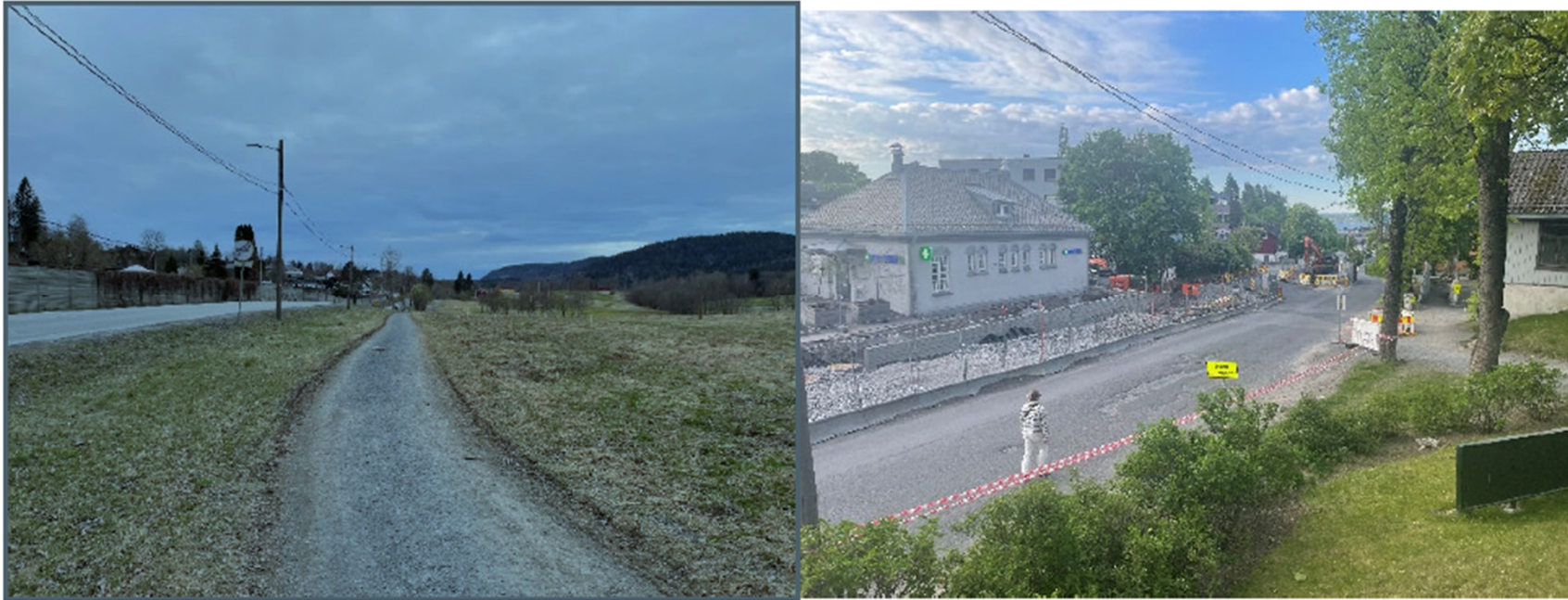
Overgang til grøft vil frigjøre en andel av disse 40 meter, men grøften legger likevel store bånd på arealet

Kabel i tunnel vil innebære en total opphevelse av byggeforbudet, økt fleksibilitet og verdi

Situasjonen til venstre «grøft» er karakteristisk for Hagabråten – Eikeli – Hosle

Hvis kabel isteden legges i tunnel eller grøft annet sted vil tomtepotensialet bli større og vesentlig mer fleksibelt

Enklere grøftearbeid i Bærum

Langs Griniveien vil store deler av traséen kunne grøftes uten komplikasjoner

I Boligstrøkene i Bærum er det et stort antall veier, hager og lokale friområder som berøres

Inngrepene vil kreve omlegging av veier som for eksempel ved Lilleaker et stort antall steder